# HYVINVOINTILAUTAKUNTA

## Yleishallinto

**Palvelukuvaus**

Lapuan kaupungin kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan yleishallinto vastaa sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan alaisten yksiköille kuuluvien asioiden suunnittelusta, valmistelusta ja toimeenpanosta. Toimialaan kuuluvat seuraavat palvelut: kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan yleishallinto, varhaiskasvatus, esiopetus, perusopetus, erityisopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta ja lukiokoulutus. Henkilöstöä yleishallinnossa on kaksi: sivistys- ja hyvinvointijohtaja ja hallintosihteeri.

**Palvelun kehittäminen**

Lapuan kaupungin strategiassa on asetettu kolme tavoitetta: hyvinvoinnin lisääminen, kasvun varmistaminen ja talouden tasapainon ylläpitäminen.

Palveluiden järjestämisessä ja kehittämisessä kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan täytyy erityisesti ottaa huomioon viimeaikaiset tapahtumat ja muutokset, niin maailmanpoliittisesti, kuin kansallisesti, ja näiden vaikutukset paikallistason palveluiden järjestämiseen. Yhtenä merkittävänä asiana on väestönmuutos, erityisesti lapsimäärän selkeä väheneminen.

**Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027**

Kasvatuksen, koulutuksen ja vapaa-ajan toimialan yleishallinnon keskeisimpänä tavoitteena on talouden tasapainon ylläpitäminen. Toimialan vastuualueiden toiminnan kautta myös muut strategian tavoitteet ovat hyvin huomioitu.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointisuunnitelman ja kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti.
Yhteistyön kehittäminen ja syventäminen hyvinvointialueen kanssa.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim.tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Talouden tasapainon ylläpitäminen. | Hyvivointilautakunta pysyy vuodelle 2027 annetussa talousarvioraamissa. | Seurataan lautakuntatasolla kuukausittain.<br><br>Arvioidaan neljännesvuosittaisen talouskatsauksen yhteydessä. |

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

- Talouden tasapainon ylläpitäminen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen hyvinvointisuunnitelman ja kaupunkistrategian tavoitteiden mukaisesti
- Yhteistyön edelleen kehittäminen ja syventäminen hyvinvointialueen kanssa

## Musiikkiopisto

### Palvelukuvaus

Lapuan musiikkiopisto tarjoaa laajan oppimäärän mukaista musiikin taiteen perusopetusta kaikenikäisille. Oppilaitos antaa valmiuksia sekä elinikäiseen musiikkiharrastukseen että ammattiopintoihin. Opintotarjontaan kuuluvat: laaja instrumenttivalikoima, musiikin hahmotustaidot ja yhteismusisointi, varhaisiän musiikinopetus ja avoin osasto. Avoimella osastolla opiskelu mahdollistaa harrastamisen omien tavoitteiden mukaisesti.

### Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027

**Musiikkiopiston toiminnallinen ja taloudellinen tavoitteenasettelu nojaa musiikkiopiston perustehtävään,** joka on tarjota jokaiselle oppilaalle opetussuunnitelman mukaista taiteen perusopetusta musiikissa. Yksilöopetus, oppilaiden kohtaaminen ja huomioiminen ovat toimintamme ydintä. Opistolla on runsas ja monipuolinen konserttitoiminta, johon osallistuminen on ilmaista. Toiminnallaan musiikkiopisto rakentaa, vahvistaa ja kehittää kaupunkimme musiikkikulttuuria oppilaiden esiintyessä erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa myös oman talomme ulkopuolella. Pyrimme kehittämään toimintaamme jatkuvasti vastaamaan nykyajan uusiin haasteisiin niin toiminnallisesti kuin taloudellisestikin.

**Musiikkiopiston toiminnan keskiössä on kolme keskeistä strategista tavoitetta**: hyvinvoinnin lisääminen, talouden tasapainon ylläpitäminen sekä kasvun varmistaminen. Nämä tavoitteet ohjaavat oppilaitoksen kehittämistä, uudistamista ja päivittäistä toimintaa.

**Hyvinvoinnin lisäämisessä** painotamme avoimuutta, oikea-aikaisuutta ja yhteisöllisyyttä. Henkilöstön hyvinvointia ja toiminnan jatkuvaa kehittämistä tuetaan varmistamalla, että kehityskeskustelut toteutuvat sataprosenttisesti ja että lukuvuoden aikana järjestetään vähintään 15 säännöllistä henkilöstökokousta. Oikea-aikainen ja avoin kommunikaatio mahdollistaa toiminnan ohjaamisen nopeasti ja tuloksellisesti. Musiikin tuomaa elämänlaatua ja mielen hyvinvointia tuodaan kaikkien saataville järjestämällä vähintään 30 kaikille avointa ja ilmaista konserttia, joihin kutsutaan kohdennetusti eri ikäryhmiä aina lapsista ja koululaisista ikäihmisiin. Ylläpidämme ajantasaista tiedotusta tulevista tapahtumista. Jatkamme harkinnanvaraisesti ja resurssien mukaan painotettua yhteistyötä kaikkien kaupungin toimijoiden kanssa.

**Talouden tasapainon ylläpitämiseksi** kehitämme vaikuttavia, taloudellisia ja laadukkaita musiikkiopistopalveluja. Sisäisiä yhteisprosesseja käydään läpi siten, että tuloksena syntyy vähintään yksi päivitetty toimintamalli. Lisäksi taloudellista tehokkuutta haetaan verkostoitumalla sekä lähioppilaitosten kanssa tehtävällä yhteistyöllä, jossa hyödynnetään synergiaetuja niin henkilöstöresurssin, koulutusten kuin hankintojen suhteen.

**Kasvun varmistamiseksi** oppilaitoksessa pyrimme vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin ja ylläpitämään korkeaa palvelutasoa. Asiakastyytyväisyyttä seurataan oppilaille ja

perheille suunnatulla lukuvuosikyselyllä, jossa tavoitellaan kiitettävää keskiarvoa (4/5). Saadun palautteen avulla toimintaa kehitetään niin pedagogisesti kuin hyvinvoinnin ja palvelevuuden vahvistamiseksi. Kasvua ja saavutettavuutta tuetaan myös vahvistamalla yhteistyötä varhaiskasvatuksen yksiköiden kanssa ja ottamalla käyttöön maksuton taiteen varhaiskasvatus.

**Toiminnallisena tavoitteena** on vahvistaa Lapuan musiikkiopiston asemaa ammattimaisen musiikkikasvatuksen toteuttajana. Teemme harkinnanvaraisesti ja resurssien salliessa yhteistyötä varhaiskasvatuksen, perusopetukseen, kaupungin, seurakunnan ja hyvinvointialueen kanssa. Olemme avoimia ajatuksille ja ideoille, joiden kautta musiikkikasvatuksen hyödyt nousevat kaikkien saataville. Oppilaitoksemme viettää 60-vuotisjuhlaa vuonna 2027. Tätä juhlimme ja nostamme omassa toiminnassamme lukuvuoden 2027-2028 aikana.

**Taloudellisena tavoitteena** on ylläpitää kustannustehokkaasti laadukasta taiteen perusopetusta, joka elää ajassa, kehittyä ja kasvaa.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim. tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Hyvinvoinnin lisääminen | Kehitämme, uudistamme ja ylläpidämme.<br><br>Toimimme oikea-aikaisesti ja avoimesti.<br><br>Osallistamme tukien elämänlaatua ja mielen hyvinvointia. | Henkilökunnan toteutuneet kehityskeskustelut 100 %.<br><br>Säännöllisesti toteutuvat henkilöstökokoukset, jotka mahdollistavat oikea-aikaisen toiminnan kehittämisen ja reagoinnin. Väh. 15 tapaamista.<br><br>Kaikille ilmaiset ja avoimet konsertit. Valittuihin tilaisuuksiin kutsumme mukaan eri-ikäryhmiä, esim. koululaisia ja lapsia vanhempineen tai ikäihmisiä. Väh. 30 tapahtumaa. |
| Talouden tasapainon ylläpitäminen | Kehitämme, uudistamme ja ylläpidämme vaikuttavia, taloudellisia ja laadukkaita musiikkiopistopalveluja.<br><br>Verkostoidumme ja teemme yhteistyötä tavoitteellisesti ja taloudellisesti. | Oppilaitoksen sisäisten yhteisprosessien läpikäynti. Väh. yksi päivitetty toimintamalli.<br><br>Huomioimme synergiaedut lähioppilaitosten kanssa suhteessa henkilöstöresurssiin, koulutuksiin, tapahtumiin tai hankintoihin. Kyllä/Ei |
| Kasvun varmistaminen | Kehitämme, uudistamme ja ylläpidämme palvelun tasoa, pyrimme vastaamaan | Oppilaille perheineen tehtävä lukuvuosikysely tyytyväisyyden, |

| | | |
|---|---|---|
| | muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin.<br><br>Verkostoidumme ja teemme yhteistyötä tavoitteellisesti ja taloudellisesti. | saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmista. Kyselyn keskiarvotavoitteena kiitettävä arvosana 4/5.<br><br>Vahvistamme yhteistyötä varhaiskasvatuksen yksiköiden kanssa.<br><br>Otamme käyttöön maksuttoman taiteen varhaiskasvatuksen. Kyllä/Ei |

**Tunnusluvut**

**Talouden tunnusluvut**

Suuren valtionosuustuntimäärän vuoksi toiminta on kaupungille edullista. On tärkeää, että valtionosuustuntimäärän täyttymisestä huolehditaan. Tuntimäärän supistuminen tai toteutumatta jääminen vaikuttavat suoraan kaupungille maksettavan valtionosuuden määrään.

| | **TP 2023** | **TP 2024** | **TP 2025** | **TA 2026** | **TA 2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Kulut yhteensä | 1.104.956 | 1.012.676 | 1.024.768 | 950.285 | 968.890 |
| Toimintatuotot<br>- maksutuotot<br>- kuntalaskutus<br>- muut tulot | 132.667<br>91.498<br>3.116<br>38.048 | 93.662<br>89.942<br>3.720 | 96.858<br>92.325<br>4.454<br>79 | 104.300<br>100.600<br>3.700 | 101.000<br>97.200<br>3.800 |
| Valtionosuus | 555.374 | 568.157 | 583.102 | 613.118 | 613.118 |
| Kaupungin osuus | 416.915 | 350.857 | 344.808 | 232.867 | 254.772 |

Annettava opetus perustuu 11.157 oppituntiin lukuvuodessa (n. 320 t/viikko).
Em. tuntimäärä tulee käyttää valtionosuusperusteen säilyttämiseksi.

**Opetuksen tunnusluvut**

| **Oppilaat** | **2023** | **2024** | **2025** | **2026** | **2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Opetustunnit | 11.319 | 11.282 | 11.194 | 11.307 | 11.307 |

| *Oppilasmäärä* | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Solistiset oppilaat | 250 | 253 | 250 | 255 | 255 |
| Musiikkileikkikoulun oppilaat | 69 | 60 | 73 | 75 | 75 |
| Solistiset tasosuoritukset | 70 | 60 | 90 | 70 | 70 |
| **Todistukset** | **2023** | **2024** | **2025** | **2026** | **2027** |
| *Todistukset yhteensä* | 12 | 14 | 18 | 23 | 23 |
| Perusopinnot | 7 | 11 | 12 | 17 | 17 |
| Syventävät opinnot | 5 | 3 | 6 | 6 | 6 |

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

Uudistuva taiteen perusopetuksen lainsäädäntö tulee luomaan kehittämistarpeita suunnitelmavuosille. Tämän hetkisen suunnitelman mukaan syksyllä 2028 on tavoitteena ottaa käyttöön uudet opetussuunnitelmat. Sitä ennen syntyvät uudet opetussuunnitelman perusteet ja niiden pohjalta käynnistetään paikallinen opetussuunnitelmatyö. Vuodelle 2028 on varattava resurssia OPS-työn tekemiselle.

Suunnitelmavuosien osalta huomiota täytyy kiinnittää tila- ja kalustokehitykseen. Musiikkiopistolle on tärkeää taata laadukkaat työvälineet soittimien sekä opetustilojen kalusteratkaisujen suhteen. Ajantasainen fyysinen ympäristö ja käytettävä välineistö ovat osa laatutyötä, arvostusta ja asemaa. Isompien ja arvokkaimpien soitinten hankinta, kuten pianot tai isot vasket tai suuremmat kalustehankinnat vaativat isompaa resurssia. Tarvitsisimme myös kipeästi lisää pienryhmäopetuksen tilaa, jonka pääasiallinen käyttö kohdentuisi musiikin hahmotustaitojen alkuopetuksen tarpeisiin, vastaten pienille koululaisille soveltuvaa oppimisympäristöä.

Suunnitelmavuosien keskeinen tavoite on edelleen varhaisiän musiikkipedagogiikan arvostuksen ja osuuden nostaminen. Varhaisiän musiikinopetus on toimintaa, joka tukee laaja-alaisesti lapsen kasvua ja kehitystä. Se on merkittävä kivijalka toiminnallemme. Toiminnan kehitetään ja innovoidaan mm. yhteistyössä esim. kaupungin varhaiskasvatuksen kanssa.

## Kirjasto

**Palvelukuvaus**

Kirjastopalvelut kuuluvat kaupungin lakisääteisiin peruspalveluihin. Lapuan pääkirjaston lisäksi

asiakkaita palvelee Tiistenjoen sivukirjasto ja kirjastoauto. Saarenpääkodissa on kirjastonurkkaus, palvelukodeissa vaihtuvia siirtokirjakokoelmia ja lukion kirjasto palvelee siellä opiskelevia. Lapua kuuluu EEPOS –kirjastokimppaan, jossa on 22 kirjastoa ja yhteistyö näiden kirjastojen välillä on päivittäistä.

Kirjasto tukee kaikenikäisten lukuharrastusta, digi- ja mediataitoja ja elinikäistä oppimista. Asukkaiden hyvinvointiin kirjasto tarjoaa viihtyisät ja inspiroivat tilat Vanhan Paukun kulttuurikeskuksessa sekä virkistystä ja elämyksiä arkeen. Kirjasto edistää tiedollisten ja sivistyksellisten perusoikeuksien ja tasa-arvon toteutumista.

Kirjastopalvelut tuotetaan Lapualla edullisesti, vuonna 2025 toimintakulut olivat **53,16** € asukasta kohti. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston kirjastoissa toimintakulut ovat keskimäärin **66,09** €, Etelä-Pohjanmaan alueella **67,83** € ja Eepos -kirjastokimpassa **67,52** € per asukas.

Tulevaisuudessa kunnille jää hyvinvointipalveluiden tuottaminen ja hyvän elämänlaadun sekä hyvinvoinnin lisääminen. Kirjaston merkitys tulee tässä entisestään korostumaan. Lapuan kirjasto on parasta kaupungin asukkaille, henkilöstölle, kirjaston asiakkaille ja vierailijoille.

**Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027**

Kirjasto edistää kaikenikäisten lukutaitoja eri tavoin ja tekee tunnetuksi lukutaitotyötä ja sen merkitystä. Kirjaston monipuoliseen lukutaitotyöhön kuuluu myös toimiminen monialaisissa verkostoissa sekä vahvana rinnallakulkijana digitaalisen osaamisen ja lukutaidon edistämisessä. Monipuolinen lukutaito on keskeinen osa arkea ja yhteiskunnassa toimimista. Kirjasto on mukana koko ihmisen elinkaaren ajan. Lukeminen ja kirjaston käyttö ovat luonteva osa ihmisten elämää. Kirjastolla täytyy olla riittävä määrä osaavaa henkilöstöä sekä ajantasainen ja uudistuva kokoelma sekä riittävät taloudelliset resurssit tähän. Kirjasto on kunnan tärkeimpiä lähipalveluja. Kirjasto koetaan turvallisena, maksuttomana ja saavutettavana kohtaamispaikkana. Tilojen käyttö on monipuolista; tiloissa opiskellaan, tehdään etätöitä ja läksyjä, pidetään palavereita ja tavataan kavereita yhä useammin. Henkilökohtainen asiakaspalvelu on monelle hyvin tärkeä osa asiointia. Lisäksi asiakkaiden käytettävissä on omatoimikirjasto päivittäin kello 9 - 21.

Eepos-kirjastojen yhteistyö täyttää helmikuussa 2027 kymmenen vuotta! Keskeisimpiä painopisteitä ovat olleet toiminnan kehittäminen, palvelujen yhteishankinnat sekä osaamisen vahvistaminen. Asiakkaille merkittävin hyöty on ollut yhteisen kokoelman saavutettavuus ja käyttö. Eepos-kirjastojen yhteistyön tuomia hyötyjä nostetaan esille ja kokonaisuutta juhlistetaan yhteisesti sovitulla tavalla. Eepos-kirjastoissa käytössä olevan Axiell Aurora -kirjastojärjestelmän korvaaminen uudella dynaamisella ja luotettavalla kirjastojärjestelmällä. Uusi kirjastojärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2027 aikana.

Kirjaston juhlavuosi - 30 vuotta Vanhassa Paukussa! Keskitämme juhlinnan lokakuulle 2027. Lisäksi Vanhan Paukun toimijat ottavat osaa Suomi 110-juhlavuoteen oppimisen teemalla, joka on luonteva meille kaikille - elinikäinen oppiminen ja itsensä kehittäminen.

Nykyinen kirjastoauto on vuosimallia 2001. Korjauskuluihin on oltava riittävä määräraha jotta saadaan palvelu pidettyä pyörien päällä.

Henkilökunnan osallistuminen koulutuksiin vähintään kaksi kertaa vuodessa sekä osaamisen kehittäminen ja sen jakaminen muille. Työhyvinvointia, henkilöstön yhteistyötä sekä työyhteisön ilmapiiriä mitataan ainakin kerran vuodessa toteutettavalla pienimuotoisella henkilöstökyselyllä.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim. tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Hyvinvoinnin lisääminen | Henkilökunnan osaaminen ja tiedon jakaminen<br><br>Työhyvinvointi - seuranta<br><br>Henkilökohtainen asiakaspalvelu on yhä tärkeää ja hyvinvointia lisäävä tekijä<br>Monipuolinen lukutaito ja tapahtumat/hankkeet<br>Palveluiden esille tuonti, myös e-palvelut<br>Maksuttomuus, osallisuus ja yhdenvertaisuus<br>Yhteistyö ja verkostot | Koulutuksiin osallistuminen, lukumäärä<br>Kehityskeskustelut vuosittain syksyllä, 100%<br>Työhyvinvointikysely<br><br>Asiakaskysely, joko oma tai Eepos-kirjastojen yhteinen<br><br>Tapahtumat 160 /hankkeet 1 kpl |
| Talouden tasapainon ylläpitäminen | Hankinnoissa käytetään tarkkaa harkintaa<br>Eepos-kirjastojen yhteiset hankinnat ja kilpailutukset, muu yhteistyö | Talousarviossa pysyminen, kuukausittaiset toteumaraportit |
| Kasvun varmistaminen | Kävijä- ja lainaustilastojen sekä tapahtumien kasvu tai tason pysyminen | Kirjastotilastot - tilastoluvut |

**Tunnusluvut**

| | **TP 2023** | **TP 2024** | **TP 2025** | **TA 2026** **) arvio | **TA 2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Lainaajia ***)** | 4 346 | 4 385 | 4 345 | 4 389 | 4 343 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Lainaajia / Asukasluku % | 30,82 % | 31,27 % | 30,97 | 31,35 | 30,98 |
| Kokonaislainaus ***) | 233 430 | 247 587 | 252 396 | 247 610 | 252 410 |
| Kirjastoauton lainat ***) | 23 670 | 26 961 | 28 372 | 26 966 | 28 230 |
| Lainaus: Kirjat yhteensä ***) | 198 868 | 214 167 | 220 333 | 214 180 | 220 338 |
| Lainat/as | 16,56 | 17,65 | 17,99 | 17,69 | 17,70 |
| Kirjaston päävastuullisena järjestämiä tapahtumia yhteensä ***) | 106 | 105 | 99 | 99 | 96 |
| Kirjallisuus ja lukemisen edistäminen: tapahtumien määrä ***) | 65 | 70 | 75 | 71 | 71 |
| Käynnit/as | 5,51 | 6,64 | 5,56 | 6,65 | 5,58 |
| Aineiston hankinta/kirjat/ laatusuositus 300/1000 as | 393 | 344 | 283 | 345 | 330 |
| Aineiston hankinta/muu aineisto/laatusuositus 100/1000 as | 32,27 | 16,90 | 19,89 | 17,30 | 17,20 |
| Verkkokäynnit/as | 4,70 | 5,21 | 5,60 | 5,25 | 5,50 |
| Lainaus/kokoelma | 1,68 | 1,78 | 1,82 | 1,79 | 1,80 |
| Taloudellisuus *) | 1,48 | 1,33 | 1,38 | 1,43 | 1,40 |
| Toimintakulut/as *) | 58,94 | 58,91 | 53,16 | 58,95 | 53,98 |

***)** taloudellisuus = henkilöstökulut/as + aineistokulut/as
käynnit/as + lainat/as

****)** Suomen yleisten kirjastojen vuoden 2025 tilastot julkistettu 4/2026, vuoden 2026 tilastot julkistetaan 4/2027.

*****)** Uusia mittareita mukaan.

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

Eepos-kirjastoissa käytössä olevan uuden kirjastojärjestelmän omaksuminen, sen hyödyntäminen tehokkaasti erilaisissa työtehtävissä, asiakaspalvelussa sekä tiedonhaussa.

Uuden kirjastoauton hankinta sekä siihen riittävä määräraha. Kirjastoautopalvelu on avainasemassa lukutaidon, demokratian ja yhteisöllisyyden edistämisessä: se tavoittaa haja-asutusalueiden asukkaat, lapset ja palvelutalojen asiakkaat sekä turvaa koulujen kirjastopalvelut.

Vanha Paukku 30 vuotta juhlintaa 2028, sillä kaikki Vanhan Paukun toimijat ja palvelut ovat olleet tiloissa tuon ajan. Juhlavuosi tulee näkymään eri tavoin.

Kirjaston tilojen muokkaaminen, rauhalliselle ja äänieristetylle tilalle on tarvetta. Lehtilukusalin yläpuolella olevan tilan muutos kokous-, palaveri- ja ryhmätyötilaksi. Yhteiskunnalliseen ja kulttuuriseen vuoropuheluun kirjasto tarjoaa tiloja ja yhteistyötä. Ajankohtaisia aiheita ja kirjallisuutta tuodaan monin tavoin esille. Kirjaston henkilökunta opastaa Eepos-kirjastojen e-aineistojen sekä E-kirjaston käytössä. Kirjastosta saa yleistä digiohjausta, mutta asiakas voi varata kirjastosta myös ajan henkilökohtaiseen digiopastukseen. Asiakkailla on mahdollisuus osallistua kirjaston kehittämistyöhön antamalla toiveita ja palautetta sekä osallistumalla kirjaston asiakasraatiin. Kirjaston järjestämät tapahtumat ovat maksuttomia, lisäksi asiakkaat voivat järjestää itse tapahtuman tai näyttelyn.

Sivistyksen tavoitteita ovat elämänlaatu ja mielen hyvinvointi, joita voidaan lisätä osallisuuden ja yhteisöllisyyden avulla. Kaupungin strategiassa tavoitellaan parempaa elämänlaatua ja mielen hyvinvointia - vahvuutena välittäminen. Kirjastopalvelut, joihin sisältyvät kirjaston tilat, kokoelmat, tapahtumat, laajentuneet palveluajat sekä henkilökohtainen asiakaspalvelu tukevat arjen ja mielen hyvinvointia parantaen samalla elämänlaatua. Kirjasto on hyvinvointipalvelu, jonka tavoittaa kaikissa elämäntilanteissa. Onneksi on Kirjasto!

## Kulttuuri- ja museopalvelut / Lapuan matkailu

**Palvelukuvaus**

Kulttuuripalvelut vastaa Lapuan kaupungin kulttuuritoiminnan järjestämisestä, Kulttuurikeskus Vanha Paukun toiminnoista, Lapuan kaupungin museoista sekä Lapuan kaupungin matkailun tehtäväkentästä. Yleiseen kulttuuritoimintaan kuuluvat mm.: tapahtumat, avustukset, Patruunagalleria, Lyijylankaosaston luova yhteisö sekä muu kulttuuritoiminta. Museoihin kuuluvat: Lapuan taidemuseo, Lapuan patruunatehtaan museo, Pyhälahden valokuvaamomuseo ja Lapuanliikkeen museo sekä Lapuan kotiseutuarkisto.

Lapuan kaupunki tunnetaan laajasta kulttuuri- ja taidetarjonnasta sekä luonto- ja puutarhakohteistaan. Nämä kaikki lisäävät kuntalaisten osallisuuden kokemusta, hyvinvointia ja kotiseutuidentiteettiä ja ne ovat vahvoja vetovoimatekijöitä sekä matkailijoille ja uusille asukkaille.

Kulttuuri- ja yrityskeskus Vanha Paukkun museot, galleriat sekä muut palvelut ovat

ympärivuotinen kohde niin paikallisille kuin matkailijoille. Lapuan kaupungin museot kuuluvat valtionosuusmuseoiden piiriin. Museoita ohjaa museolaki (314/2019) ja kulttuuripalveluita ohjaa laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019).

**Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027**

Kulttuuripalvelut vastaa kulttuurilain mukaisiin tavoitteisiin varmistamalla kulttuuripalveluiden saatavuuden. Vuoden aikana toteutetaan kulttuuritapahtumia eri kohderyhmille, kuten lapsille, aikuisille ja ikäihmisille. Tapahtumissa otetaan huomioon vuoden 2027 vuosipäivät: Suomi 110 -vuotta ja Lapuan kaupunki 50- vuotta. Osa toiminnasta järjestetään myös kulttuurihyvinvointitoimintana yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Tapahtumien järjestämisessä tehdään yhteistyötä kaupungin muiden toimialojen ja yhteisöjen kanssa. Kaikukortin käyttöä jatketaan Lapualla ja haetaan mukaan uusia kulttuurikohteita. Kulttuuri- ja museoipalvelut hakevat aktiivisesti hankeavustuksia toiminnan kehittämiseen.

Lapuan kaupungin museoiden työ koostuu yleisötyöstä, kokoelmien hoidosta, ja taidemuseon vaihtuvien näyttelyiden rakentamisesta ja suunnittelusta. Museot tekevät aktiivisesti kulttuurikasvatusta kattaen kaikki ikäluokat varhaiskasvatuksesta toiseen asteen koulutukseen. Museoiden ja kotiseutuarkiston kokoelmille remontoidaan uusi tila. Muuton yhteydessä edistetään kokoelmien luettelointia ja digitointia.

Matkailussa toimitaan yhteistyössä matkailualan yrittäjien sekä Visit Seinäjoki Regionin kanssa kanssa markkinoiden Lapuan kaupungin matkailupalveluita sekä kehittämällä matkailutoimialaa. Matkailussa osallistutaan myynti- ja markkinointitapahtumiin sekä uusitaan opasteita ja mainosmateriaalia talousarvion puitteissa.

Kulttuuripalvelut vastaa toiminnallaan kaupungin strategiseen lupaukseen ”Voimaa kulttuurista ja liikunnasta” sekä tukee muiden tavoitteiden saavuttamista.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim. tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Hyvinvoinnin lisääminen<br><br>Kasvun varmistaminen | Kokoelmatilojen muutto ja kokoelma - ja arkistotietojen luettelointi ja digitointi | Uusien kokoelmatilojen käyttöönotto sekä kokoelmien ja arkistojen luettelointi määrä 10% |
| Hyvinvoinnin lisääminen | Julkisen taiteen toimintaperiaateohjelman laatiminen Lapuan kaupungille. | 1 kpl valmistunut toimintasuunnitelma |
| Hyvinvoinnin lisääminen | Tarjotaan saavutettavia ja osallistavia kulttuuripalveluja. (sis. Suomi 110-vuotta ja | Tapahtumien lukumäärä ja osallistujamäärä sekä tapahtumien kohdentaminen eri kohderyhmille. |

| | | |
|---|---|---|
| | Lapuan kaupunki 50 -vuotta tilaisuudet.) | Museoiden ja Patruunagallerian kävijämäärä kasvaa 5%. |
| Kasvun varmistaminen | Lapuan matkailu osallistuu yhdessä matkailutoimijoiden kanssa myynti- ja markkinointitapahtumiin. | Toteutuneita myynti- ja markkinointitapahtumia vähintään kolme kpl |

**Tunnusluvut**

| | **TP 2023** | **TP 2024** | **TP 2025** | **TA 2026** | **TA 2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Budjetin loppusumma (kulttuuri / museot/ Vanha Paukku)<br>(VOS ei mukana, siksi luvut muutettu) | -795.087 | -743.267 | -806.549 | -430.760 | -459.450 |
| Budjetin loppusumma (matkailu) | -49.283 | -43.950 | –36.829 | -47.240 | -50.750 |
| Museoiden VOS euroa | 107.305 | 110.160 | 102.827 | 102.827 | 102.827 (arvio) |
| Lapuan kaupungin museoiden (kult hist + taidemuseo) kävijämäärä (kävijälaskurit ja vieraskirjat, jos ei laskuria) | 27.3177 | 26.600 | 30.002 | 19.000 | 20.000 |
| Patruunagallerian kävijämäärä | 18.282 | 16.600 | 20.750 | 19.000 | 20.000 |
| Oppilasryhmät/-määrä | 132/4.311 | 167/2.917 | 163/3.317 | 120/3200 | 120/3200 |
| Opastukset / osallistujamäärä | 55/1.737 | 69/2.375 | 86/2.381 | 65/2200 | 65/2200 |
| Kulttuuritapahtumat / osallistujamäärä | 66/14.291 | 104/30.524 | 63/5831 | 42/10.000 | 42/10.000 |
| Yksityistilaisuudet | 56/2.118 | 62/2.417 | 58/5.135 | 80/2000 | 50/1500 |
| Kulttuuritoimintaan osallistuneet | 49.631 | 32.899 | 26.122 | 46.200 | 36.900 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Menot / as.<br>Menot / osallistuneet (VOS ei mukana, siksi luvut muuttuneet) | 56,00<br>16,02 | 50,30<br>21,46 | 50,50<br>26,90 | 31,10<br>9,40 | 32,94<br>12,45 |

**Hankkeet ja avustukset**

| | **2023** | **2024** | **2025** | **2026** | **2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| **Biodiversity created by art, culture and cross-sectoral collaboration** (Interreg Aurora) | | | | 19.000 | 94.000 |
| **Nahistuneet naatit -koulujen ruokahävikki pienemmäksi** (EAKR) | | 23.026 | 60.362 | 41.000 | 0 |
| **Taidemuseon taiteilijapalkkiot** (OKM) | 3.000 | 3.000 | 4.400 | 3.600 | 3.700 |
| **Isojen koneiden tarina- ja konservointityöpajat - Lapuan Patruunatehtaan museon uuden näyttelyn yleisötyö** (museovirasto) | | 6.000 | 2.000 | 0 | 0 |
| **Patruunatehtaan museon näyttelyuudistuksen apurahat** | | 10.000 +<br>15.000+<br>20.000 | 5.000 | 0 | 0 |

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

- Lapuan kaupungin kulttuurihistoriallisten museoiden perusnäyttelyiden yleisötyön

kehittäminen. mm. laajentamalla verkkoon ja hyödyntämällä kokoelma-aineistoja.
- Julkisentaiteen käyttöperiaatteiden vahvistaminen ja käyttöönottaminen
- Kulttuuri-,museo-,  taide- ja matkailualan hankkeiden hakeminen ja toteuttaminen
- Matkailun yhteistyön kehittäminen Visit Seinäjoki Regionin kanssa.
- Vanhan Paukun matkailu- ja kokouspalveluiden kehittäminen ja esitystekniikan uusiminen.
- Kulttuuritapahtumissa yhteistyön kehittäminen yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

## Kansalaisopisto

### Palvelukuvaus

Lapuan kansalaisopisto ja sen yhteydessä toimiva Lapuan taidekoulu järjestävät vapaan sivistystyön opetusta ja taiteen perusopetusta kaupungin *”Välittävä Lapua”* -teeman mukaisesti. Opiston perusarvoja ovat yhteisöllisyys, osallisuus ja kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen. Opetus toteutetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti paikalliset tarpeet huomioiden. Opisto tarjoaa kaikille saavutettavia oppimisen kokemuksia, jotka tutkitusti lisäävät hyvinvointia sekä ehkäisevät yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Työelämä- ja digitaitoja sekä kielikoulutusta järjestämällä tuetaan työikäisten arjen sujuvuutta.  Ikääntyneiden toimintakyvyn ja virkeyden ylläpitämisessä opistolla on keskeinen rooli.

Lapuan taidekoulu antaa tavoitteellista, tasolta toiselle etenevää taiteen perusopetusta kuvataiteissa, käsityössä, tanssissa ja teatterissa.  Lapuan taidekoulun taiteen perusopetuksessa keskeistä on opetuksen saatavuus ja saavutettavuus, opetuksen laatu ja poikkitaiteellinen yhteistyö. Opetus tukee lasten ja nuorten luovuutta, sosiaalisia taitoja ja henkistä hyvinvointia. Vahvalla näyttely-, näytös- ja tapahtumatoiminnalla ylläpidetään Lapuan profiilia elävänä kulttuurikaupunkina ja huomioidaan alueen kulttuuriperinne.

### Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027

Toiminnan suunnittelussa huomioidaan kaupunkistrategian tavoitteet: **hyvinvoinnin lisääminen, kasvun varmistaminen ja talouden tasapainon ylläpitäminen**. Palveluita kehitetään kustannustehokkaasti ja joustavasti suhteessa maailmanpoliittisiin ja kansallisiin muutoksiin sekä väestörakenteen murrokseen, erityisesti huomioiden ikääntyvien määrän kasvaminen.

Vuonna 2027 toiminnan keskiössä on osallisuuden syventäminen ja matalan kynnyksen kohtauttaminen. Yhteiskunnallisen polarisaation aikakaudella opisto luo turvallisen tilan yhdessä tekemiselle ja vuorovaikutukselle. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistetaan kaupungin hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Yhteistyötä jatketaan ja syvennetään hyvinvointialueen, työllisyysalueen, järjestöjen sekä oppilaitosten kanssa saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden parantamiseksi.

Työikäisten toimintakykyä ja hyvinvointia ylläpidetään monipuolisella liikunta-, hyvinvointi- ja kieltenopetuksella. Ikääntyvien hyvinvointia tuetaan vakiinnuttamalla IkäOppi-hankkeen hyviä käytäntöjä eri aineryhmissä.

Taidekoulussa vuonna 2027 keskitytään laadukkaaseen ja vahvaan perustyöhön sekä

valmistautumiseen taiteen perusopetuksen (TPO) lainsäädäntö- ja opetussuunnitelmauudistuksiin. Opetusrakenteita ja opetussuunnitelmia tarkastellaan tulevien valtakunnallisten linjausten mukaisesti samalla poikkitaiteellista yhteistyötä (kuvataide, käsityö, tanssi, teatteri) syventäen. Taidekoulu toteuttaa kaupungin kulttuuriopetussuunnitelmaa muun muassa eskarilaisille kohdennetulla toiminnalla. Taidekoulun korkeatasoista näyttely- ja esitystoimintaa jatketaan, oppilasesityksiä viedään edelleen palvelutaloihin ja erityisryhmille tarjotaan saavutettavia elämyksiä.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim.tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Hyvinvoinnin lisääminen | Mielen hyvinvoinnin, osallisuuden ja työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen<br><br>Ehkäistään yksinäisyyttä ja tuetaan kaikkien ikäryhmien (lapset, työikäiset, ikääntyneet) hyvinvointia ja terveyttä matalan kynnyksen toiminnalla, Kaikukortilla ja sote-yhteistyöllä. | Maksuttomia luento- kulttuuri- ja taidetilaisuuksia vähintään 20/lukuvuosi Liikunta- ja tanssikurssien tuntimäärä vähintään 18% opetuksen kokonaistuntimäärästä<br><br>Ikääntyneet ja erityisryhmät: Vakiinnutetaan IkäOppi-hankkeen hyvät käytännöt ja digituki sekä järjestetään kursseja/ esityksiä/vierailuja palvelutaloihin vähintään 10/vuosi, resurssien mukaisesti |
| Talouden tasapainon ylläpitäminen | Sopeutetaan toimintaa väestörakenteen muutokseen ja varmistetaan talousarvioraamissa pysyminen tuottamalla palveluja joustavasti ja moniammatillisesti. | Hyvinvointilautakunnan talousarvioraamissa pysyminen ja seuranta neljännesvuosittain<br><br>Tilauskoulutuksien tuottaminen taloudellisen liikkumavaran vahvistamiseksi. Erilaisten tilauskoulutusten tuntimäärä vuodessa <50<br><br>Kumppanuuksien tiivistäminen toimintaresurssit huomioiden (hyvinvointialue, työllisyysalue, järjestöt, Paukun toimijat. Konkreettisten yhteisten toimintojen/tapahtumien tavoitetaso 5/vuosi |
| Kasvun varmistaminen | Varmistetaan opetuksen saavutettavuus ja korkea laatu, | Opetuksen laadun ja saavutettavuuden tarkastelu palautekyselyillä. tavoitteena 1-5 arviointiasteikolla keskiarvo yli 4. |

| | | |
|---|---|---|
| | uudistetaan kurssitarjontaa sekä valmistaudutaan taiteen perusopetuksen (TPO) lainsäädäntö- ja opetussuunnitelmauudistukseen | Taidekoulun TPO ops uudistettu vuoden aikana, mikäli uudistus etenee aiemmin ilmoitetussa aikataulussa. |

**Tunnusluvut**

| **Tunnusluvut** | **TP 2023** | **TP 2024** | **TP 2025** | **TA 2026** | **TA 2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Toimintatuotot | 252.979 | 200700 | 179200 | 206500 | 219000 |
| Toimintamenot | 1.065.032 | 830800 | 828 800 | 881500 | 857566 |
| Toimintakate | 812.052 | 623200 | 643 200 | 675000 | 650566 |
| Valtionosuus (netto) | 386.662 | 311255 | 323500 | 359277 | 359277 |
| Kurssimaksut | 155.332 | 141700 | 152700 | 165000 | 173500 |
| Opetustuntimäärä | 9093 -kerhotunnit 262 | 9350 | 9200 | 9200 | 9150 |
| Opiskelijamäärä | 2684 +kerhojen opiskelijat 202 | 2700 | 2500 | 2800 | 2700 |
| Osallistujamäärä | 5997 +kerhojen opiskelijat 215 | 5700 | 5600 | 5900 | 5600 |
| Valtionosuustunnit | 7291 | 6296 | 6296 (arvio) | 6273 | 6273 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Kurssimäärä/ lukuvuosi | 350 | 335 | 320 | 325 | 335 |

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

Lapuan kansalaisopisto järjestää vapaan sivistystyön opetusta ja koulutusta eri ikäryhmille, huomioiden toiminnassaan kansalaisyhteiskunnan tukemisen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden toimintansa perusarvoina. Opisto huomioi toiminnassaan saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden. Opetustarjonta vastaa joustavasti paikallisiin tarpeisiin, korostaen hyvinvointia ja osallisuutta. Yhteistyö Vanhan Paukun kulttuuritoimijoiden kanssa jatkuu vahvana. Opisto hyödyntää hankerahoitusta ja toteuttaa etäopetusta sekä luentojen striimausta laadukkaasti.

Suunnitelmavuosina 2028–2029 opiston toiminnassa korostuvat yhteiskunnallinen, paikallinen ja alueellinen kehitys. Yhteiskunnallisessa kehityksessä kansalaisopisto puolustaa demokraattista yhteiskuntaa tarjoamalla luotettavaa ja puolueetonta tietoa sekä tiloja yhteisöllisille kohtaamisille, edistäen keskustelukulttuuria ja torjuen polarisaatiota. Syvenevässä tekno- ja digimurroksessa vahvistetaan tekoäly- ja arjen teknologialukutaitoa. Palveluiden saavutettavuus turvataan myös digitaalisia laitteita käyttämättömille samalla kun rohkaistaan digitaalisuuden hyödyntämiseen.

Paikallisessa kehityksessä väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku muuttavat koulutustarvetta tulevaisuudessa. Ikääntyneet nähdään opistolla merkittävänä voimavarana oppijoina ja osaajina, ja uuden oppiminen tukee heidän toimintakykyään ja henkistä hyvinvointiaan. Työikäisille tarjotaan osaamista ja arjen jaksamista tukevaa koulutusta.

Alueellisessa kehityksessä Lapuan kansalaisopiston yhteydessä toimiva Lapuan taidekoulu on Lapuan helmi, jonka myötä taito- ja taideaineiden opetus on alueella vahvaa, omaleimaista ja paikallista kulttuuriperinnettä arvostavaa. Suunnitelmakaudella 2028–2029 toimeenpannaan valtakunnallisen taiteen perusopetuksen (TPO) lainsäädäntö- ja opetussuunnitelmauudistuksen tuomat muutokset, jotta toiminta säilyy laadukkaana, kustannustehokkaana ja kaupungin veto- ja pitovoimaa ylläpitävänä. Rakenteiden vahvistamiselle turvataan riittävät resurssit, ja yhteistyö tiivistyy Etelä-Pohjanmaan muiden taideoppilaitosten kanssa laadukkaan ja arvostetun toiminnan takaamiseksi.

## Liikuntapalvelut

**Palvelukuvaus**

Liikuntatoimi järjestää liikuntalain mukaisesti liikuntapalveluja ja terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioiden, tukee kansalais- ja seuratoimintaa sekä huolehtii liikuntapaikkojen ylläpidosta. Ohjattua liikuntaa tuotetaan ensisijaisesti kuntalaisille, jotka jäävät yksityissektorin ja seuratoiminnan ulkopuolelle. Erityisryhmien ja ikääntyneiden liikuntamahdollisuudet turvataan, ja uimahallipalvelut sekä perusopetuksen uimaopetus ovat osa

peruspalvelua. Seura- ja kansalaistoimintaa tuetaan avustuksilla seuroille, yhteisöille ja kotitalouksille sekä muilla tukimuodoilla.

Kunnallisen liikuntapaikkaverkoston ylläpito järjestetään suunnitelmallisesti ja kustannustehokkaasti yhteistyössä teknisen laitoksen kanssa, ja verkoston kehittämisessä kuullaan kuntalaisia. Liikuntatoimi tekee yhteistyötä kaupungin toimialojen, kolmannen sektorin ja liikunta-alan yritysten kanssa kattavan palveluverkoston ylläpitämiseksi ja vähän liikkuvien kuntalaisten tavoittamiseksi. Painopisteinä ovat lasten ja lapsiperheiden liikuttaminen sekä ikääntyneiden kunto- ja terveysliikunta.ja lapsiperheiden liikuttaminen sekä ikääntyneiden kunto- ja terveysliikunta. Toiminta toteuttaa Lapuan kaupunkistrategiaa (Onnen resepti). Liikunta lisää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, seuratoiminnan ja liikuntapaikkaverkoston kautta se vahvistaa kaupungin veto- ja pitovoimaa, ja palvelut tuotetaan kustannustehokkaasti talouden tasapainon ylläpitämiseksi.

**Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027**

- Kehitetään sujuvaa siirtymää Harrastamisen Suomen mallin liikuntaharrastuksista perinteiseen seuratoimintaan. Tavoitteena on luoda toimivia rakenteita, vahvistaa yhteistyötä ja tarjota monipuolisia liikuntasisältöjä käytettävissä olevien resurssien puitteissa.
- Liikkuva Koulu ja Move! -käytäntöjen kehittäminen yhteistyössä koulutoimen kanssa.
- Perusopetuksen uimaopetuksen käytäntöjen kehittäminen koulutoimen kanssa. Tavoitteena on ylikunnallisen yhteistyön rakentaminen Alajärven kaupungin kanssa.
- Uusi uimahalli otetaan käyttöön syksyllä 2027 yhteistyössä teknisen toimen kanssa. Palvelu ja kiinteistö siirtyvät hallitusti Urheilutalolta uudelle Uimahalli-kustannuspaikalle. Kävijätavoite tarkistetaan avausaikataulun mukaan.
- Liikuntapaikkahoito eriytetään omaksi kustannuspaikakseen, jotta hoidon suunnitelmallisuutta ja toteutumaa voidaan seurata erikseen. Vastuunjako liikuntatoimen ja teknisen toimen ulkoliikuntapaikkojen välillä kirjataan yhteiseen vuosisuunnitelmaan.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim. tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Hyvinvoinnin lisääminen | Perusopetuksen uimaopetuksen kattavuus turvataan koko ikäluokalle uuden uimahallin käyttöönoton yhteydessä. Tavoite koskee lukuvuotta 2027–28. | Uimaopetuksen läpäisyaste 100 % kaikista 2.-luokkalaisista. Mittari on vielä auki, ja vaihtoehdot ovat alla. |
| Hyvinvoinnin lisääminen | Erityisryhmien ja ikääntyvien liikuntamahdollisuudet | Erityisliikunnan ja ikääntyvien liikuntakävijöiden yhteismäärä vähintään 7 000 käyntiä/vuosi |

| | | |
|---|---|---|
| | turvataan palvelurakenteen muutoksesta huolimatta.<br><br>Saavutettavuutta parannetaan yhteistyössä teknisen toimen ulkoliikuntapaikkojen kanssa (yhteinen kartoitus 1 kpl/vuosi). | (TP 2025: 7 424 = 686 + 6 738). |
| Talouden tasapainon ylläpitäminen | Liikuntapaikkojen käyttöastetta nostetaan tulokertymän vahvistamiseksi. Laskentatapa sovitaan yhdessä ulkoliikuntapaikkojen kanssa. | Urheilutalon ja Patruuna-Areenan käyttöaste (varatut/tarjolla olevat tunnit) vähintään 60 % toimintakaudella (TP 2025: __ %). † |
| Talouden tasapainon ylläpitäminen | Liikuntapaikkahoidon suunnitelmallisuutta ja kustannustehokkuutta parannetaan uudessa kustannuspaikkarakenteessa. | Suunnitellun liikuntapaikkahoidon toteutumisaste vähintään 90 % (toteutuneet suunnitellut hoitotoimet / kaikki suunnitellut hoitotoimet kunnossapitokaudella, lähteenä vuosisuunnitelma). Vuosi 2027 on lähtötaso. |
| Kasvun varmistaminen | Seuratoiminnan ja kansalaistoiminnan edellytyksiä vahvistetaan | Avustusta saaneiden seurojen/yhteisöjen määrä vähintään 14 (2026: 14; 2025: 17). |

L1:n mittarivaihtoehdot (henkilöstön ehdotuksia, valitaan yksi):

- Kaupungin uimakoulujen osallistumisprosentti.
- Suoritettujen SUH-uintimerkkien lukumäärä.
    - 6. luokkalaisten pohjoismaisen 200 m uintitestin suoritukset.
- Heikoimman ja parhaimman 10 tai 15 prosentin välinen ero pohjoismaisessa 200 m uintitestissä 6. tai 9. luokkalaisilla.
- Kustannus per saavutettu uimataito.

**Tunnusluvut**

| Sis. sisäiset ja ulkoiset kust.(osittain) | **TP 2023** | **TP 2024** | **TP 2025** | **TA 2026** | **TA 2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Menot | -2 153.174 | -2 513.320 | -2 876.440 | −780.420 | −908 600 |
| Tulot | 494.458 | 466.444 | 561.470 | 474 900 | 582 300 |
| Kate | -1 658.717 | -2 046.877 | -2 314.970 | −305.520 | −326 300 |
| | | | | | |
| Uimahallin kävijät / kpl | 69.855 | 66.200 | 70.000 | 70.000 | 90.000 |
| Vesivoimistelut kävijät / kpl | 5.240 | 5.080 | 3.900 | 5.000 | 5.00 |
| Erityisliikunnan kävijät / kpl | 977 | 1.109 | 800 | 800 | 700 |
| Ikääntyvien liikuntakävijät / kpl | 6.652 | 6.356 | 4.000 | 5.000 | 6500 |
| Muut ohjatut ryhmät kävijät / kpl | 1.916 | 1.991 | 3.000 | 1.900 | 1500 |
| Vauvauinti kävijät / kpl, kokoontumiskerra | 53<br>28 | 396<br>50 | | | 400 kävijää / 60 kertaa, jos toiminta jatkuu; muuten "ei toimintaa |
| Kesäuimakouluihin osallistujat / kpl | 519 | 441 | 450 | 450 | 430 |
| Avustusten euromäärä | −90 066 | −74 021 | −76 030 | −79 000 | −79 000 |
| - josta kotitalouksille | −12 766 | −10 221 | −9 258 | −6 000 | −9 000 |
| - josta yhteisöille | −77 300 | −63 800 | −66 772 | −73 000 | −70 000 |

TA2027 sarakkeessa olevat summat eivät toistaiseksi sisällä sisäisiä vuokria
Liikuntatoimen kustannuspaikoilta on vuodelle 2024 poistettu isoimpana kustannuseränä Harrastamisen Suomen malli. Siirto on tehty koulutoimen talousarvioon. Toinen muutos on ollut ensilumen ladulle varattu 20 000 euroa, joka vuoden 2024 talousarviossa siirrettiin tekniselle lautakunnalle. Vauvauinnin osalta tehdy markkinakartoituksen pohjalta ei ole löytynyt palveluntarjoajaa tai riittävästi työntekijöitä palvelun järjesteämiseksi.

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

Liikuntatoimen keskeisenä haasteena on talousarvion ja toteutuneiden kustannusten yhteensovittaminen. Liikuntapaikkojen ylläpidolle kriittisten palveluhankintojen sekä aineiden ja tarvikkeiden kustannukset ovat nousseet merkittävästi, mikä edellyttää budjettirakenteen

tarkistamista. Asiaan vaikuttaa myös erityisesti uimahallin kiinteistön ja allasvesitekniikan elinkaaren loppuvaihe, joka lisää ylläpitokustannuksia. Väestön ikääntyminen lisää liikuntapalveluiden kysyntää, mikä asettaa paineita resurssien riittävyydelle, samalla kun tulorakenteen muutokset vaikuttavat suoraan paikallisten urheiluseurojen toimintaedellytyksiin. Suunnitelmakaudella priorisoidaan eri kuntastrategiatavoitteiden välillä ja kiinnitetään erityistä huomiota palvelujen saatavuuden ja laadun säilyttämiseen kustannustehokkaasti.

## Nuorisopalvelut

### Palvelukuvaus

Nuorisopalvelut toteuttavat nuorisolain mukaista nuorisotyötä ja nuorisopolitiikkaa kunnassa. Tavoitteena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä heidän kykyään ja edellytyksiään toimia yhteiskunnassa, tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja yhteisöllisyyttä sekä tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Lisäksi edistetään nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista ja parannetaan nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorella tarkoitetaan alle 29-vuotiasta. Nuorisotyötä toteutetaan avoimena toimintana, kohtaamispaikkoina, koulunuorisotyönä ja jalkautuvana työnä. Ehkäisevä päihdetyö ja pelikasvatus ovat osa nuorten kasvun ja elinolojen tukemista. Nuorisotyö perustuu vapaaehtoisuuteen ja nuorilähtöiseen yhteistyöhön.

Nuorisolain mukainen etsivä nuorisotyö tavoittaa tuen tarpeessa olevia alle 29-vuotiaita nuoria ja ohjaa heitä koulutus-, työelämä- ja hyvinvointipalvelujen piiriin. Nuorten kuulemista ja osallistumista edistetään nuorten vaikuttajaryhmän ja muiden osallistumismuotojen avulla, ja nuorten näkemykset otetaan huomioon heitä koskevassa päätöksenteossa. Kansalais- ja järjestötoimintaa tuetaan avustuksilla nuorisoyhdistyksille ja muille nuorisotyötä tekeville yhteisöille. Nuorisolain mukainen monialainen yhteistyö toteutetaan kunnan muiden toimialojen, hyvinvointialueen ja muiden viranomaisten kanssa nuorille suunnattujen palveluiden toimivuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi. Nuorisopalvelut toteuttavat Lapuan kaupunkistrategiaa (Onnen resepti) seuraavasti: lisää nuorten hyvinvointia ja ehkäisee syrjäytymistä, tukee kasvun varmistamista tekemällä Lapuasta hyvän paikan kasvaa ja tuottaa palvelut vaikuttavasti ja kustannustehokkaasti talouden tasapainon ylläpitämiseksi.

### Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027

- Vahvistetaan koulunuorisotyötä ja kulttuurista nuorisotyötä systemaattisesti osana asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä. Tavoitteen toteutuminen edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myönteistä rahoituspäätöstä. Lukuvuoden 2026–2027 toiminta on turvattu rahoituspäätöksellä. Kielteisessä päätöksessä toimintaa jatketaan supistettuna. †
- Kehitetään tehostetun nuorisotyön monialaista ja ylikunnallista yhteistyötä käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Nuorisolain 9 §:n mukainen yhteistyö on käynnistynyt.
- Vahvistetaan ehkäisevää päihdetyötä ja pelikasvatusta osana nuorisotyötä.
- Laaditaan nuorisotoimen palvelusuunnitelma NUPS yhteistyössä nuorten, nuorisovaltuuston, koulujen ja hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma kytketään kaupungin hyvinvointisuunnitelmaan 2026–2029 ja nuorisotyön palveluverkon kehittämiseen.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim. tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Hyvinvoinnin lisääminen | Avoimen nuorisotoiminnan saavutettavuutta ylläpidetään rakennemuutoksesta huolimatta | Avoimen nuorisotoiminnan kävijämäärä/aukiolopäivä vähintään 22,0 (TP 2025: 21,21). |
| Hyvinvoinnin lisääminen | Etsivä nuorisotyö tavoittaa tuen tarpeessa olevat nuoret | Etsivän nuorisotyön asiakkaiden osuus alle 29-vuotiaista asukkaista vähintään 2,5 % (TP 2025: 2,54 %). |
| Kasvun varmistaminen | Ennaltaehkäisevän päihdetyön ja pelikasvatuksen vaikuttavuutta vahvistetaan | Toteutettujen valistustilaisuuksien/oppituntien määrä vähintään 20 kpl/vuosi. Vuosi 2027 on lähtötilanne. |
| Talouden tasapainon ylläpitäminen | Järjestöille ja kotitalouksien toimintaedellytyksiä parannetaan | Avustusta saaneiden yhdistysten määrä vähintään 12 (2026: 12; TP 2025: 11, ei sisällä 4H-yhdistyksen myöhempää päätöstä). |

**Tunnusluvut**

| Sis. sisäiset ja ulkoiset kust. | **TP 2023** | **TP 2024** | **TP 2025** | **TA 2026** | **TA 2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Menot | -598.564 | -648.450 | -445.810 | −435.810 | −447 000 |
| Tulot | 138.301 | 156.088 | 220.190 | 125.300 | 126 600 |
| Kate | -460.263 | -492.362 | -320.510 | -310.510 | −320 400 |
| | | | | | |
| Liikennepuiston kävijät/pv, yhteensä | 30,3<br>1634 | 28,8<br>1611 | 48,<br>2300 | 30,0<br>1610 | 25,5<br>1620 |
| Lastenleirit, leiriläiset | 177 | 131 | 160 | 160 | 100 |
| Hirvijärven leiritalon käyttöpäivät | 50 | 51 | 80 | 60 | 60 |
| Nuorisotalon käyttäjät muu kuin oma | 513 | 485 | 500 | 500 | 460 |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| toiminta | | | | | |
| Avoin nuorisotoiminta, kävijämäärä/ aukiolopäivä | 22,35 | 21,59 | 27 | 25,0 | 22,0 |
| Etsivän nuorisotyön asiakkaiden osuus alle 29-vuotiaista asukkaista (%) | 2,17 | 2,11 | 2,4 | 2,20 | 2,5 |
| Avustusten euromäärä | −14 953 | −19 331 | −21 742 | −21 000 | −21 000 |
| – kotitalouksille (€) | | -2231 | | -1000 | -1000 |
| – yhteisöille (€) | | -17100 | | -20000 | -20000 |

Kirjaustapaa on yhtenäistetty verrattuna aiempien vuosien talousarvion kirjallisen osan kirjauksiin. TA2026 sarakkeessa olevat summat eivät toistaiseksi sisällä sisäisiä vuokria (tilanne 19.9.2025)

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

Nuorisotoimen keskeisenä haasteena on palveluverkoston ylläpito tilanteessa, jossa nuorten tuen tarve kasvaa monimutkaisemmaksi ja vaativammaksi. Etsivän nuorisotyön kysyntä lisääntyy, mikä edellyttää henkilöstöresurssien ja osaamisen vahvistamista. Digitalisaation syveneminen ja nuorten toimintatapojen muutos vaativat investointeja uusiin työmuotoihin perinteisten toimintamallien rinnalle. Valtakunnallisten nuorisotyön rahoitusohjelmien jatkuvuus vaikuttaa suoraan palvelutarjonnan laajuuteen, erityisesti koulunuorisotyössä ja kulttuurisessa nuorisotyössä, ja suunnitelmakaudella painotetaan toiminnan vaikuttavuuden mittaamista ja resurssien kohdentamista tuloksellisimpiin toimintamuotoihin. Monialaisen yhteistyön syventäminen erityisesti hyvinvointialueen kanssa edellyttää yhteisten toimintamallien kehittämistä nuorten palveluketjujen sujuvoittamiseksi.

## Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut

**Palvelukuvaus**

Väestön hyvinvoinnin edistäminen perustuu lainsäädäntöön sekä Lapuan kaupunkistrategiaan, ja sen eteen tehdään työtä kaupungin kaikilla toimialoilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluilla on vastuu hyvinvointityön kokonaisuuden organisoinnista ja kehittämisestä. Hyvinvointisuunnittelun kautta hyvinvointitietoa seurataan, arvioidaan ja jaetaan muille toimintayksiköille sekä osaksi päätöksentekoa. Keskeistä on myös huolehtia poikkihallinnollisesta yhteistyöstä, vuoropuhelusta ja eri toimijoiden osallisuuden edistämisestä. Kaupungin kumppaneita hyvinvoinnin edistämisessä ovat esimerkiksi hyvinvointialueen alaiset toimijat, yhteisöt, yritykset, seurakunnat ja asukkaat.

**Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuonna 2027**

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelujen tavoitteet vuodelle 2027 perustuvat Lapuan laajaan hyvinvointisuunnitelmaan 2026–2029. Suunnitelma ohjaa ennaltaehkäisevää ja poikkihallinnollista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä (hyte), jolla varmistetaan lapualaisten turvallinen, osallistava ja aktiivinen arki. Vuonna 2027 keskitytään hyvinvointisuunnitelman toimenpiteiden vaiheittaiseen toteuttamiseen, osallisuuden vahvistamiseen sekä vaikuttamistoimielinten toimintaedellytysten turvaamiseen.

Hyvinvointityö ei ole kunnassa suoraa tuloa tuottavaa toimintaa, vaan sen taloudellinen vaikuttavuus muodostuu resurssiviisaudesta, ennaltaehkäisevästä työstä ja valtionosuuksien turvaamisesta. Vuoden 2027 taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet perustuvat kolmeen keskeiseen kokonaisuuteen:

- Kuntakohtaisen hyte-kertoimen (€/asukas ja pisteet) sekä TEAviisari-tulosten tason ylläpito kytkeytyy suoraan kaupungin saamaan lakisääteiseen valtionosuuteen.
- Monivuotisen hyvinvointisuunnitelman suunnitelmallinen toteuttaminen ja Kaikukortti-toimintamallin laajentaminen vahvistavat asukkaiden osallisuutta ja ennaltaehkäisevät syrjäytymistä kustannustehokkaasti järjestö- ja verkostoyhteistyötä hyödyntäen.
- Lakisääteisten vaikuttamistoimielinten (nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto) aktiivinen tukeminen vahvistaa kuntalaisten osallisuutta. Oikea-aikaisesti valmistellut vaikuttamisprosessit varmistavat päätöksenteon sujuvuuden ilman hallinnollisia viiveitä, mikä säästää aikaa ja rahaa.

| **Strateginen tavoite** | **Talousarviotavoite** | **Toimenpide/mittari (esim. tavoitetaso, lukumäärä tms)** |
|---|---|---|
| Hyvinvoinnin lisääminen<br>Kasvun varmistaminen | Toteutetaan laajaa hyvinvointisuunnitelmaa suunnitelmallisesti yhdessä eri toimialojen ja verkostojen kanssa. | Q1-Q2: Vuoden 2026 hyvinvointiraportti (sis. vuodelle 2027 täsmennetyt toimenpiteet) hyväksytty toimielimissä (K/E).<br><br>Q2-Q4: Vuodelle 2027 täsmennettyjen toimenpiteiden toteuma ≥ 80% |
| Hyvinvoinnin lisääminen | Ehkäistään syrjäytymistä ja lisätään asukkaiden osallisuutta laajentamalla Kaikukortti-toimintaa. | Uudet Kaikukortti-kohteet: väh. 1 uusi kohde (vrt v.2026).<br><br>Käyttöasteen kasvu: +10% (vrt v.2026). |
| Talouden tasapainon ylläpitäminen | Ylläpidetään hyte-kertoimen ja TEAviisari-tulosten hyvää tasoa sekä seurataan indikaattorikehitystä | Hyte-kerroin (€/as, pisteet): tavoite > 21,8€/as, 71 (v. 2025)<br><br>TEAviisari, ka:<br>tavoite > 80 (v. 2025) |

| | | |
|---|---|---|
| | | Tulosten ja kehityskohteiden seuranta osana hyvinvointiraporttia: K/E |
| Hyvinvoinnin lisääminen | Turvataan kuntalain mukaisesti vaikuttamistoimielinten toimintaedellytykset ja vaikuttamismahdollisuudet. Hyvinvointityö avustaa toimielimiä kokous- ja sihteerijärjestelyissä, lausuntojen ja aloitteiden valmistelussa sekä seurannassa. | Kokoukset järjestetty toimintasäännön edellytysten mukaisesti: K/E<br><br>Laadittujen lausuntojen ja aloitteiden eteenpäin toimittaminen sekä seurantaraportointi: tavoite 100% |

**Tunnusluvut**

| | **TP 2023** | **TP 2024** | **TP 2025** | **TA 2026** | **TA 2027** |
|---|---|---|---|---|---|
| Menot | -100.000 | -99.200 | -98.600 | -88.000 | -79.100 |
| Tulot | 0 | 0 | 0 | 0 | 0 |
| Kate | -100.000 | -99.200 | -98.600 | -88.000 | -79.100 |
| Hyte-tapahtumat, lkm | järjestö-tapaamisia: 1 tapahtumia: 0 | järjestö-tapaamisia: 1 tapahtumia: 2 | Järjestö-tapaamisia: 1 Järjestö-kyselyt: 1 Osallistuvan budjetoinnin kampanjat: 1 Tapahtumat: 1 (osana osbua) Asukas-kyselyt: 1 Asukas-tilaisuudet: järj. 10/2025 | Asukas-/järjestö-tilaisuudet: tavoite 1-3 kpl Osallistuvan budjetin kampanjat: tavoite 1-3 kpl Asukaskysely t: 1-3 kpl | Asukas-/järjestö-tilaisuudet: tavoite 1-3 kpl Osallistuvan budjetin kampanjat: tavoite 1-3 kpl Asukaskysely t: 1-3 kpl |
| Hyte-toiminnan alaisuudessa toimivat kohtaamis- | 0 | -Hyvä Sauma -Teinineuvola | - Hyvä Sauma - Teini-neuvola toiminut | Tavoite: 1-3 kpl yhtä-aikaisesti käynnissä | Voimaa vuosiin-hank keen kohtaamis-paikka- |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| paikat/ vertaisryhmät (myös hankevetoiset) | | | kevään ajan → kokeilu päättynyt | | toiminta jatkuu. HyväSauma-tuki ei jatku. Tavoite: 1-3 kpl yhtä-aikaisesti käynnissä |

**Suunnitelmavuodet 2028-2029**

- Uuden hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä toteutetaan systemaattisesti ja poikkisektorisesti kaupungin toiminnoissa sekä yhteistyössä hyvinvointialueen, kolmannen sektorin ja asukkaiden kanssa
- Hyte-työn palvelut ovat vaikuttavia, osallistavia, asukas- ja tarvelähtöisiä. Palveluja tuotetaan monialaisesti, verkostoja ja yhteistoimintaa hyödyntäen.